

Acésta stare de lucruri apésa astăzi cu multa greutate asupra noastră. Avemu înse motive de a ne teme, că pôte se devina manie pöimane nesuportabila. Ei bine, dar ce este de facutu? Mai nainte de tóte, este neaperatu de trebuintia, cá inteligentii nostri de orice clasa si pusetiune, se ne deprindemu a ne interesá mai multu de poporu si a ne însufletí in o mesura mai mare, decât pana acum pentru binele si progresulu lui, ér acestu interesu si acésta însufletire se ne fia idolulu conducetoriu in tóte actiunile nóstre. Pentru ce? Pentruca valórea si vèdi'a oricarui'a din noi este pèndente in faci'a lumii de stárea, in carea se gasesce poporul. Contribuindu dara la ridicarea poporului contribuimu la ridicarea noastră. Spre scopulu acest'a trebuie se ne nesuimu cu totii a vení cât mai desu in contactu cu poporul, a-lu studiá si a-lu cunoşce. Facendu acést'a vomu avé ocasiune a vedé lipse-sele si neajunsurile lui, si astfelu a poté prin invetiaturile nóstre a-lu desbará de scaderile, séu

chiar vitiele, cari lu conducu in starea cea misera, in carea se gasește astadi.

Daca inteligintia noastră nu valorează astadi din nefericire in ochii lumii atât, cât merita, apoi de buna sēma caus'a este, că suntem antestatatorii unui popor amaritu si seracu. Va se dica, daca voimu, se ne ridicăm pe noi in ochii lumii, se cautăm se intarimu *fundamentulu*, pe care sustăm si pe carele numai ne potemu inaltia, ér acestu fundamentu este poporul. Sôrtea noastră a tuturor este stensu legata de sôrtea poporului, pe care lu-conducemu. De va fi starea lui buna, atunci buna va fi si sôrtea noastră, ér de va fi rea, amare ne voru fi si nôue dilele nôstre.

Cu chipulu acest'a lu-vomu face se intielega, ca noi i-suntemu adeverati binefacetori, noi lu-ajutam, că sé-se inaltie in bunastare, si asia si elu la timpulu seu va poté prestá cu mai mare usiurintia si chiar cu placere sarcinile, cari ne vedemu necessitati a-i le impune; dar mai multu vomu poté restabilí intre noi legatur'a aceea stensa, ce trebuie se existe între toti factorii unui popor, ce pórtá pe drapelulu seu: cultur'a si progresulu.

Se damu dara cu totii poporului nostru, fiacare in cerculu seu de activitate, aceea ce potemu, si aceea, ce-i trebuie, si atunci se fimu siguri, că poporul nostru nu ne va remané datoriu. Elu inca va voi si ne va poté dá tributulu seu, acelu tribut, carele este uniculu isvoru de venitu necesariu pentru progresulu nostru in tôte directiunile.

„Compendiu de geografia universală“

prelucratu in usulu scóleloru medie si a preparandieloru, de Teodoru Ceonte, professoru preparandialu, Aradu 1880. Cu tipariulu diecesanu.

Déca aruncăm o privire asupra literaturii didactice, trebuie se recunoscemu, că progresulu facutu pana acuma este inca fôrte neinsemnatu. Manuale pentru scólele poporale mai avem, si am poté dice, că mai mare parte sunt bunisóre; dar nici aceste nu ducu la scopu, daca invetiatoriulu nu posiede in mesura mai mare si in modu temeinicu cunoscintiele depuse in cărțile elementare. Invetiatoriulu acel'a nu se fericesce pe tere-nulu atât de frumosu alu educatiunei si instructiunei, carele crede a esplicá eleviloru sei diferitele obiecte de invetiamentu pregatindu-se insusi numai din manualele menite pentru băiati. Aceste numai atunci voru produce mai multu sporiu, daca avem manuale bune pentru institutelu preparandiali. Dar asemenea manuale ne cam lipsescu, in privintia lor suntemu mai seraci.

Scopulu acestoru sîre nu este de a scrutá caus'a acesteia; voimu numai se facemu cunoscutu eetitoriloru acestei foi unu opu nou intitulatu: „*Compendiu de geografia universală*“, de professorulu preparandialu din Aradu, Dlu Teodoru Ceonte.

„Intre tôte obiectele reale geografi'a este cea mai importanta,“ — dice Curtman. Si ast'a intr'adeveru este asia, căci cu geografi'a in mana omulu calatoresce preste totu covorulu pamentulu fara ca se-si parasésca patri'a sa; invetia a cunósce diferite tieri si popóre, datine si moravuri; stadiile de cultura — reoglindate in acést'a carte ce cuprinde intrég'a lume esterna — serve-scu de icóna viua si indreptariu bunu pentru celu ce adóra cultur'a si se lupta pentru ea. Pe scurtu geografi'a face din omu unu adeveratu Ulyses, carele trece munti si vâi si strabate pana la oceanuri, se aventura dela unu polu pana la celalaltu, si pretotindenea prémaresce armonia naturei — opera divina.

De cand marele geografu C. Ritter a tienutu prelegerile sale publice innaltiaudu geografi'a la adeverat'a ei valóre sciintifica, si a introdusu unu metodu rationalu, de atunci manualele geografice nu sunt mai multu nisce simple notitie topografice, fara sucu, fara vietia. Ele trebuie se intrunésca conditiunea cardinala espusa fôrte bine si corectu de autorulu opului, de care este vorba. „In geografia trebuie se cuprendemu intregu ciclulu creatiunef, deci si pre omu, căci densulu ambina tienuturi intregi prin comerci, pusetiunea sociala etc. Omulu face tieriloru margini, edifica cetati . . . , impreuna riuri, le conduce cum voiesce, elu unesce si despastiesce, edifica si ruineza, streforma, produce si reinoiesce, apoi ce e mai caracteristicu! pre omu lu-afâm pre intréga faci'a pamentulu, deci in diferite stadii fise si morali. Pretotindenea e in conflictu cu caus'a si efectulu . . . ; asia dara geografi'a trebuie se-lu trateze dupa corpu, caracteru, moravuri si datine, adeca dupa tôte insusirile sale fise, morali si intelectuali.“

Se intielege, că observarea acestei conditiuni delatura metodelu nerationalu, mechanicu de odinioara, si geografi'a devine unu studiu necesariu atât pentru cultur'a materiala cât si pentru cea formală in deosebi.

Premitiendu aceste se trecemu la „Geografi'a“ dlui prof. Ceonte.

Se ne oprimu mai antaiu la impartirea opului. Dupa unele notiuni generali se tratéza pamentulu ca unu intregu, privitu: a) ca corpu lumescu, (geografi'a matematica) b) ca organismu, (geogr. ficala) si c) ca locuintia omului (geografi'a politica.) Aici se insira la primul loc Europa in frunte cu patri'a noastră Austro-Ungaria, urméza

celelalte staturi din Europa, apoi tractarea celorlalte părți ale lumii. Vedem, că autorulu a purcesu *analitice*, precum e și mai recomandabilu în școlile medie și preparandii, căci astfel elevii nu numai că organizează și explică cele învățate, ci totodata dezvoltă mai multă spontaneitate față de celelalte obiecte.

a) Problemele din geografía matematica sunt tratate cât mai clar și precis și ne putem numai bucura, că autorulu a pus deosebitu pondu pe raportulu dintre pământ și soare, carele formează pentru șola capitulu cel mai importantu din întreaga geografía matematica. Elementele de cronología vîrte în această parte sîrvescu de îndreptariu bun mai vertosu pentru teologi și preoti.

b) Partea fisicală ne reprezintă pământulu ca unu *organismu*, precum și trebuie se fie. Aici învățăm a cunoște diferitele fenomene, frumsetile pământului, mișcările oceanurilor și ale mărilor, cari toate ne convingu despre existența lui Dumnezeu. Imperatiile botanice și zoologice de prin diferitele zone, ne arată până la evidență, că ori unde ne aruncăm privirea pretotdeauna găsim mișcare, pretotdeauna ni se ivesc pământulu ca organismu activu, plin de viață și farmec. Despre această parte putem dice într'adevăr că „ne conduce în grădina cea minunată a naturii.”

c) Partea politică ne dă o iconă fidelă despre toate părțile lumii. În Europa patriă noastră ocupă locul de frunte și e tratată cât se poate pe larg conformu recerintelor metodice. Aici cu geografía merge mână în mână și partea istorică. Ne-am bucuratu vedîndu că autorulu a înălțat și locurile natale ale celor mai renumiți barbati ai nostri trecuți din viață, totodata și locurile unor evenimente epochale, ce taia în istoria națională. Nu putem înse trece cu vederea o neînsemnată dorință a noastră în privința părții din urmă. Ni-ar fi plăcutu foarte, dacă autorulu ar fi marcatu orăsiile mai de frunte, și le-ar fi numerisat, căci astfel școlariulu e de o parte mai atentu, era de alta parte și se obișnuiea muncă mai vertosă la repetirea celor învățate. Și astfel o aflăm cu cale cu atât mai tare, cu cât școlariulu nu are registrulu generalu. Credem înse, că la editiunea a două nici aceste momente nu voru lipsi.

Forțe bine a făcutu autorulu, că adresându-se către corpulu didacticu, a îndegatatu momentele principale ale metodice geografice.

Noi putem numai gratula din anima autorului, pentru că a înăvutitu literatură didactică cu unu opu demn de totă recunoștință, și lu-recomendăm învățatorilor nostri în deosebită atențiune.

Dr. Lazaru Petrovičiu.

Pitagor'a și principiile lui pedagogice. *)

Datele rămase despre Pitagor'a ne spunu, că elu s'a născut în Samos la anul 580 înainte de Christos. Elu a avut de învățatoriu mai întâi pe Hermadom'a din Samos, carele lăunță în muzică și în cetirea poezilor, er mai tardiu pe Tales, Anaximander și pe Pherechide, carele i-inspiră direcțiunea religioasă. Mănatu de dorulu de știință călători Pitagor'a în anul 22 alu etății sale în Egiptu, ca se-si însușească cultură preotilor de acolo. În Egiptu petrecu până în anul 44 alu vieții sale. Aci studiă cu multă profunditate toate științele preotilor egipteni și anume: teologiă, jurisprudență, astronomia și metematică. Din Egiptu merse la Babilon, er după aceea se întorse în patriă. Neaflăndu înse aici teren pentru validitatea principiilor sale, merse în Italia inferioară, și fundă în orașulu Croton o șolă.

Cu ajutorulu cunoștințelor sale și prin exteriorulu său cel frumos și impunător Pitagor'a si-căscigă iute partizani și aderenți. În Crotonu si-reîncepă activitatea prin aceea, că adună tinerimea în giurulu său, și i-vorbi mai întâi despre valoarea și superioritatea trecutulu față de prezente, cât și despre meritele omilor în etate față de tineri, cu scopu că prin această se dezvoltă în ascultatori stimă și respectulu cel detorescu părintilor și preste totu betranilor. După aceea îndemnă pe tineri a-si împlini detorințele împreunate cu viața. Elu le dise, se-se porțe față de amici astfel, că se nu le pōta deveni nici odată inimi, er față de inimi într'unu modu și cu o manieră, prin carea se si-i facă cât mai cînd amici. Față de betrani se-se porțe ca și față de amici, er față de ceilalți omi din lume se-se porțe că si față de nesce frați. În fine îndemnă pe tinerime a îngriji mai pre sus de toate de dezvoltarea spiritulu. Este o mare contradicție, dicea elu, se privești știința de lucrulu cel mai mare în lume, dar se nu-ti ieai ostenela și timpu, că se o înveți. Dezvoltarea corpulu sēmena cu amicitia unor omi, cari ne parasescu îndată ce nu mai au interesu de noi, în timpu ce dezvoltarea spiritulu este ca și amiculu adevăratu, carele ne rămâne credinciosu până la mōrte; ba mai multu, prin unu spiritu dezvoltatu putem se lasam în urmă noastră și după mōrte unu renume bunu. Știința singură o putem învăța dela alții, fără că ei se pērda ceva prin această. Cultură spiritulu face pe omu superioru în toate afacerile publice, lu-face domnu și stepanu preste totu ce esista în lume.

Aceste cuvinte ale lui Pitagor'a însufletira

*) După Schmidt.

förte multu tenerimea spre virtute si sciintia, ér capeteniele orasiului lu-invitarä cá se vorbésca ce mai are de vorbitu catra toti cetatienii. Elu urmä acestei invitäri si vorbindu cetatieniloru le dise cá posessiunea si puterea de statu se bäséza pe dreptatea intru administrarea acestui bunu concediutu nóue, ér acéstä dreptate este protegiata de puterile, cari sustienu universulu, si se resplatesce dupa mórté. Vorbindu de detorintiele barbatiloru in familia i-animä pentru amórea facia de femei si facia de copii. Tient'a barbatului se fia totdeun'a indreptata intr'acolo, cá se fia iubitu si stimatu de femei'a si pruncii sei.

Pitagor'a vorbi apoi si femeiloru in templulu dieitiei Her'a. Cuventarea sa catra femei si-o incepü prin aceea, cá mai antaiu laudä pietatea femeiloru, ér dupa aceea le indemnä a-si iubi si stimä barbatii mai multu decât pe parinti. Le indemnä a nu contradice barbatiloru, ci a le cedä; cea mai frumoasa virtute a unei femei este supunerea si blandetiele. In blandetie consiste puterea femeii. Femei'a sè-se pórté cu cea mai mare pietate, si prin pietatea ei se inspire casei intregi tendenti'a de a-si indepliní conscientiosu detorintiele. Invitatu fiindu vorbi Pitagor'a si catra prunci in templulu lui Apollo. Prunciloru le dise, se invetie a se portä de mici cu tóta cuviinti'a, se iubésca si onoreze pe betrani, si se urmeze esemplului loru. Cu cât iubescé mai multu unu pruncu pe parinti sei, cu atât este mai placutu inaintea lui Ddieu, si cu atât potu sperä mai multu, cá Ddieu va audí rogatiunile loru, si le va impliní cererile.

Prin aceste cuventari si-cascigä Pitagor'a unu renume mare in Croton si giuru. Scóla lui nu o cercetau numai teneri, ci si barbati inaintati in etate si chiar de positiuni inalte, principi si regenti. Astfeliu inca dela începutu scol'a lui se impartí in dóue despartieminte, si anume: in despartimentulu, in carele erau tenerii, elevii sei, numiti matematici si fisici, si in despartimentulu barbatiloru, caror'a le propunea principiele morali si doctrin'a despre viéti'a sufletului dupa mórté.

Pitagor'a tienea prelegerile sale intr'o casa zidita anume spre scopulu acest'a. Edificiulu ér astfeliu intoemitu, încât intrensulu locuiau toti scolarii sei. Spesele intretinerii se acoperiau din tacsele, cari le depunea fiecare elevu la intrarea sa in acestu institutu, si cari se adminis-trau de unulu dintre elevi alesu anume spre scopulu acest'a. Prin acést'a voiä Pitagor'a se descepte in elevi sentiulu de a lucrä unii pentru altii, si sentiulu de egalitate si infrantire conform principiului seu: amicii trebuiescu se aiba tóte in comunu.

La primirea in scóla érä Pitagor'a förte scrupulosu. Mai nainte de a primi pe cineva in institutu lu-supunea unei stricte cercetäri. Cu deosebire intrebä dupa modulu vietii de mai nainte. Pe langa acést'a supunea pe toti acei'a, cari voiau se intre in scól'a lui la unu esamenu, la care i-admitea numai dupa unu timpü de proba, carele tienea 5 ani. Daca cineva potea prestä acéstä proba, cá Pitagor'a se fia multiemitu atunci se primiä intre scolarii lui.

Instructiunea o incepea Pitagor'a prin aceea, cá dedea eleviloru sei unele principii scurte, se le invetie de rostu, purcediendu din principiulu, cá omulu scie numai atât cât tiene minté. Aceste sentintie constau parte din intrebari si raspunsuri parte erau sentintie scurte, in cari se exprimau principie insemnate. precumu: „Ce este mai frumosu? Armoni'a.“ „Ce este mai puternicu? Intelligenti'a.“ „Ce este mai bunu? Fericirea.“ „Inceputulu este jumetate din intregu.“ „Sunetulu metalului este glasulu unui spiritu in chisu.“ „Marea este o lacrema.“ „Nu dá cu usiurintia drepturile din mana.“ Cele mai multe sentintie se referiau la Ddieu, si la modulu, cum se traiésca omulu, ca viéti'a lui se-fia unu cultu continuu alu lui Ddieu, precum: „Este unu lacru absurdu a asceptä binele de aiurea si nu dela diei; daca este unu Ddieu, si acest'a este Domnulu Universului, atunci urméza de sene, cá omulu numai dela acest'a se céra, si se ascepte binele,“ „Omulu trebuie sé-se însóre, si se crésca prunci, ca dieitatea se aiba adoratori si servitori.“ „Urméza lui Ddieu.“ „Nimenea nu este liberu, carele nu scie sé-se predomnésca in ori ce privintia.“ „Se nu ajuti nimenui cá sé-si iea sarcin'a de pe umeri, cá se nu fii caus'a la imputienarea osteneleloru omului,“ si altele. Vieti'a eleviloru lui Pitagor'a érä normata prin legi pana in cele mai mici detaiari. Elevii trebuiau se traiésca cu cea mai mare dieta, cá se-si póta sustiené sanatatea corpului si vioitiunea spiritului. Pitagor'a tienea se deprinda pe elevii sei se invinga tóte contrastele internului loru si astfeliu se produca in sufletulu loru deplina armonia.

Idei'a fundamentala in educatiunea lui Pitagor'a érä, cá se deprinda pre elevi cu unu modu de cugetare bine definitu, strictu si moralu prin invetiarea adeveruriloru staverite de esperienti'a trecutului. Astfeliu educatiunea morala este mai pre sus de educatiunea intelectuala. Acéstä educatiune morala avea unu caracteru curatu religiosu. Principiele lui Pitagor'a erau nisce dogme si perceptive religiose menite a regulä viéti'a omului dela nascere pana la mórté. Pitagor'a creä o scóla, in carea dominä pietatea, stricteti'a moravuriloru, moderatiunea, barbatia, ascultarea facia de superioritate si lege, fidelitatea si tóte virtu-

tile. Elu voi se reformeze întréga viéti'a morala prin religiune. Elu tiente ca prin invetiare si practicare continua se intiparésca pentru totdeauna eleviloru sei principiile sale religióse morali. Acesta este fundamentulu, pe carele se baséza întréga educatiunea lui Pitagor'a.

Pre langa caracterulu religiosu alu educatiunei puneá Pitagor'a mare pretiu pe musica. Idealulu educatiunei este dupa elu, cá omulu se cunósca tóte lucrurile dupa fiint'a si natur'a lor, si astfeliu se-si intocmésca viéti'a. In acést'a ajuta pe omu music'a, pentruca ea produce armonia in sufletu. Pitagor'a púceá din principiulu, cá prin musica se pota predomni patimele, si prin melodii acomodate se pota schimbá sentimentele omului, si astfeliu music'a este in stare a curá bólele spiritului si a restabilí sanatatea corpului.

Intre sciintie ocupá locululu primu matematic'a, dupa acést'a gramatic'a si principie de logica.

Dupa ce seversiau elevii cursulu elementaru se initiau in misteriele relegiunii, in jertfe, li-se dedea unu cursu superioru de matematica, musica si sciintiele naturali.

Interesante suntu doctrinele lui Pitagor'a despre omu si missiunea lui. Omulu, invatiá elu, se nasce neperfectu si aplecatu spre mandria; inse prin o educatiune nentrerupta in decursulu vietii întregi trebuie sê-se emancipeze de gresielele inascute, si sê-se inaltie la curatien'a sufletului si a inimei. La acést'a lu-conducu deprinderea inca de timpuriu a se retiené si predominí in mancare, beutura, si preste totu predominirea in tóte, precum si indreptarea reciproca prin bunavointia si amicitia si prin cultura. Missiunea omului pre pamentu este a-si cascigá o adevărata sciintia, sciinti'a despre acele obiecte, care dupa natur'a lor suntu eterne si nestremutavere. Intieptiunea nu are altu scopu, decât cá prin invetiaturile ei se-lu faca pe omu capace a se emancipá de pofte si sensualitate, cá astfeliu se-lu conduca la Ddiu, si se-lu faca demnu de elu.

Donedieci de ani a traitu Pitagor'a cu ai sei in Croton o viétia fericita, cascigandu-si mare renume in tóte partile. Din scól'a lui au esitu multi ómeni insemnati, ér elu avea o mare autoritate. Cu tóte acestea separatismulu scólei sale si cu deosebire impregiurarea, cá in scól'a lui erau mai cu sêma dintre aristocrati si ómeni avuti lu-facura neplacutu masei cei mari a poporului. Astfeliu cu ocaziunea unei rescóle a poporului fu esilatu, merse la Metapontu, unde muri in anulu 99 alu vietii, dupa unii scriitori in templulu museloru, dupa altii de superare, dupace mai nainte a fostu scapatu din flacarile casei, in carea si-cautase scapare, si carei'a poporului i-deduse focu.

Pitagor'a a fostu fara indoiéla mare pedagogu. Elu a cuprinsu mai antaiu idei'a educatiunei. Educatiunea o basá pe relegiune, si de scopu alu educatiunei priviá producerea armoniei in omu, astfeliu, cá in tóte imprejurarile, se fia consciu de cele eterne si vointi'a sa se-si o indrepteze conform idealeloru eterne.

Momentele principali ale invetiamentului suntu la Pitagor'a: memori'a, agerimea mintii, si desvoltarea sentiului de a scrutá insusi, si a placerii spre studiu. Elu pretindea dela scolari tacere si ocolirea oricaroru meditari subiective, ér dela invetiatori pretindea se fia scurti in predarea invetiamentului. In educatiunea morala suntu factorii principali rusinea si deprinderea. In disciplin'a scolaria pretindea blandetia si afabilitate, ér in admonitiuni sê-se arete strictetia impreunata cu bunavointia. La primirea in scól'a sa elu impartiá si instruí pe elevi dupa capacitate. Invetiatoriulu este urzitoriulu adeveratei vietii si alu cugetării in omu. De aceea pretindea elu dela invetiatori se nu privésca instructiunea de medilocu de a-si cascigá bani. Din portarea invetiatoriului se nu se véda nimicu altu ceva, decât tendinti'a dupa virtute si intieptiune. Pe parinti i-privesce Pitagor'a de crescetorii naturali ai copiiloru. Ei trebuie se aiba totdeauna in vedere acést'a chiamare sublima.

Pe calea acést'a voiá elu se produca armonia între ómeni, precum esista armonia si in lumea morala, si anume armonia între corpu si spiritu, armonia in cugetare, sentimentu si voiá, armonia între parinti si copii, între invetiatori si prunci, armonia între ómeni prin iubirea si amicitia, armonia in fine între ómeni si diei. Ori cât a fost Pitagor'a de departe de acestu idealu, si ori cât se vedu in faptele lui scaderile timpului, totusi elu a fost celu dantaiu, care a exprimat in teoria, si s'a incercatu, se validiteze idealulu educatiunei.

Brasiovu 17/29 fauru 1880.

Domnule redactoru !

Ve rogu, binevoiti a inserá in jurnalulu, ce aveti onóre a-lu redige, urmatóarele observatiuni dela unu amicu alu scólei si in specia alu invetiamentului elementaru. Este in adevéru unu semnu fórte imbucuratori, cá in fine si invetiatorii nostri au inceputu a tiené contu de progresulu, ce face invetiamentulu primaru in statele cele mari civilisate, si au inceputu a aplicá si in scólele nóstre elementare metódele, cari s'au doveditu prin practica mai bune si mai rationale. — Tocmai acumú mi-a venit in mana si parteá a dou'a din „Aritmetic'a“ braviloru nostri invetiatori Dometiú Dogariu si Ion Dariu, si am observatu cu cea mai via satisfactiune, cá numitii invetiatori au tienutu contu strictu de principiulu instructiunii intuitive, care dupa principiile mai nóue pedagogice.

forméza partea fundamentală a învetiamentului elementar, că au observatu cu tota îngrijirea gradulu de dezvoltare intelectuală alu elevilor și în fine că au acomodat exemplele după împregiurarile sociale și economice ale poporului nostru. — Scurtu, nu am destule cuvinte, prin cari se recomandă învetiatorilor nostri acestu manualu eminentu.

Consistoriele noastre scolare încă aru trebui să se ocupe mai cu din adinsulu de instructiunea elementară, carea este bas'a societății, — se încoragieze și se spriginască cu premii și prin recomandatiuni, pe cei ce și-aduc tributulu seu pe altarulu instructiunii publice. —

Primiti, domnule redactoru, incredintarea deosebitei mele stime și consideratiuni, ce ve pastrezu.

Dr. Vasilie Glodariu.
profesoru gimnasialu.

D i v e r s e.

* **Societatea de lectură a adulților romani** din comun'a Semeacu a ținutu în ser'a de 14/26 februaru o ședința publică cu următor'a programă: 1) Cuventu de deschidere de presedintele societății *Demetriu Ganea*, preotu; 2) „Mersulu“ nationalu executatu de corulu adulților; 3) „Cătra poporulu romanu“, poezia declamată de *Gregoriu Rossiu*, învetiatoru la clas'a a două; 4) „Arcasiulu“ executatu de corulu vocalu; 5) „Sergentulu“, poezia de *V. Alexandri*, declamată de *Petru Gulesiu*, economu; 6) „Marsiulu Plevnei“, executatu de corulu vocalu; 7) „Mosiu Martin“, poezia de *I. Grozescu*, declamată de *Lazar Ionescu*, învetiatoru la clas'a primă; 8) „Romanasiulu“, executatu de *Georgiu Calusieru*, economu; 9) „Adio la o copila“, poezia executată de corulu vocalu; 10) „Cojoculu blestematu“ poezia de *Petru Dulfu*, declamată de *Ioanu Rossiu*, economu; 11) „Mominte dulci“, executatu de corulu vocalu; 12) Cuventu de închidere, de presedintele societății, parintele *Demetriu Ganea*. Această ședința a fost prim'a încercare pe terenulu acest'a, de când există comun'a Semeacu; dar cu atât a fost mai mare surprinderea pentru toti cei de față, cari s'au pututu convinge, că poporulu nostru este capace acolo, unde inteligenții traiescu în bună armonia a face lucruri frumose, și a aretă progrese. Lauda societății, lauda inițiatorilor și membrilor ei! După finirea concertulu a urmatu o petrecere de dantiu, carea a ținutu până dimineți'a, când ne despartiramu unii de alții pe deplin u multimeți cu cele ce le amu auditu și vedutu. Semeacu în 16 februaru 1880. Unu martoru ocularu.

* **Dr. Titu Maiorescu** a ținutu Dominec'a trecută prelegerea psihologică anunțată asupra „*intielesulu cuvintelor*“. „Romania liberă“ luandu notiția despre această prelegere scrie următoarele: „Sal'a Ate-nelului presentă ieri aspectulu unei adeverate serbatori intelectuale. Dacă acea sală ar fi fost de trei ori mai spațioasă cum este: totu ar fi ramas auditor, care ar fi fost silitu să se priveze de distins'a plăcere și de înalt'a multime sufletească, de a ascultă luminos'a și elocint'a lectiune a dlui Titu Maiorescu asupra importantulu subiectu: „*intielesulu cuvintelor*“.

* **Tunelulu dela St. Gotthard.** Evenimentulu celu mai însemnatu alu dileloru din urma este scirea, că opulu celu mare, în carele se privesce unu adevăratu triumfu alu spiritulu omenescu, s'a realizatu.

În diu'a de 29 februaru nou s'au întâlnitu sapaturile de ambele părți și astfelu opulu celu mare începutu în Septemvrie 1872 de *Favre*, la carea au lucratu de atunci încôce câte 3000 de lucratori la di este aproape terminatu. Conducetoriulu acestei întreprinderi însemnate a muritu înse după o muncă de șapte ani, fără a-și fi pututu vedea oper'a terminată.

* **Chirotonire.** Dilele din urma s'a chirotonitu de preotu teologulu absolutu *Georgiu Micluta* pentru parochi'a *Prevaleni*, protopresviteratulu Halmagiului.

* **Consemnarea contribuțiilor** pe sém'a alumneului din Aradu în 1879: 1. Belintiu 1 fl. 67 cr. 2. Ictaru 40 cr. 3. Siusianovetiu 50 cr. 4. Hassiasiu 31 cr. 5. Babsia 90 cr. 6. Tergoviste 67 cr. 7. Ohaborgaci 2 fl. 35 cr. 8. Ficataru 50 cr. 9. Balintiu 30 cr., la olaltă 7 fl. 60 cr., adică șapte floreni și 60 cr. v. a. — Belintiu 17 Fauru 1880. Georgiu Cratiunescu m. p. protopresb.

* **Primulu Balu**, Polka mazurka, de dr'a Ersili'a Nicora a esitu de sub tipariu, și se afla de vendiare de o cam dată la autorea în Aradu. Felicitamu pre tener'a domnișora pentru succesulu obținutu. Pies'a este bine lucrată și chiar judecată unui specialistu în muzică, a dlui Directoru *J. Vasilescu* dela foi'a musicală „Lir'a română“ din București o constată din destulul acest'a, după cum suntem informați. Este de sigur o faptă laudabilă și dămna de imitată ca cei ce posedu art'a și talentu pentru muzică se dea la lumina ariele nationale ale poporulu, în cari sunt depuse însemnate tesaure. Meritul celu mai mare alu piesei este tocma caracterulu nationalu datu de autorea.

* **Diet'a Ungariei** s'a ocupatu șepteman'a trecută cu discușiunea generală asupra bugetulu pe anul 1880. Discușiunea până în momentul, când seriemu aceste încă nu este încheiată.

* **Lir'a română** Nru 10, foi'a musicală, ce apare în București sub direcțiunea dlui Vasilescu conține: Biografi'a primei cantaretie Elen'a Teodorini cu portretulu, și o poezie dedicată ei; Muzic'a natională la Romani de G. Missail; Lasăți-me se cantu, romantia, poezia de Matild'a Cugler, muzică de Gavril Musicescu; Subiectulu operei Evreic'a; și sfaturi junimei musicale de Robert Schuman.

* **Camer'a Romaniei** a votatu în diu'a de 19 februaru vechiu unu adaos la pensiunea dlui A. T. Laurianu pentru însemnate servicii aduse țării. Totu în acea di a votatu și proiectulu de lege, prin care se opresce joculu de loterie în România.

* **La Rheims** s'a arestatu unu oficeru prusianu în momentul când ridică unu planu. „La Patrie“ luandu notiția de casulu acest'a scrie următoarele: „Oficerulu a fost prinsu în momentul, când voia să fotografieze întăriturele fortăreții. Sentinel'a fortulu Bossu l'a observatu, și a gasitu la densulu unu aparatu fotograficu și mai multe pose de diferite pozițiuni din giuru. Elu a fostu arestatu, dar nu voiesce a și — spune nici numele, necum se dea vr'o altă informațiune.

* **Nihilistulu Hartman.** De mai multe dile este arestatu în Paris unu individ cu acestu nume, carele a luat parte la atentatulu dela Moscova îndreptatu contra țarulu. Guvernulu rusu cere dela republic'a franceză, să-i estrădea pe acestu atentatoru, dar opiniunea publică și barbați însemnați ca Victor Hugo s'au și adresatu către guvernulu contra

estradarii. Representantul Rusiei, contele Orloff a pasit in cauza cu o atitudine plina de tarie pentru estradare. Intr'o conferinta avuta cu primu-ministrul Freycinet, precum cetim in „Alegetoriul”, ambasadorul rusu i-spuse acestui'a, că dorind a nu turbura bunele relatii dintre Franta si Rusia l'a facut se nu dica nimicu, desi exista sute de nihilisti refugiatii in Franta, dar fiind vorba de unu individ de o criminalitate atât de grozava, nu mai pôte tacé. Elu nu scie ce aru raspunde cabinetul rusu la refuzarea estradarei din partea celui francezu; elu personalu, nu va mai remané inse acreditatu pe langa unu cabinetu, carele ar spriginii pe atentatului vietii imperatului seu.

* **Imperatés'a Eugeni'a**, veduv'a lui Napoleon III plăca in vinerea patimilor in tiér'a Zuliloru, că se véda locul unde au cadiutu fiulu seu. Regin'a Victori'a si fiic'a sa Beatrice i-au si facutu visit'a de adio.

* **Di. Dimitrie Sturza** si-a datu dimissiunea din postul seu de ministru de finantie alu Romaniei. Cu internulu ministeriului finantielor este insarcinatu presedintele consiliului, dlu I. C. Brateanu.

* **Jubileulu Tiarului.** In diu'a de 2 Martie s'a serbatu in Petersburg jubileulu de 25 de ani dela suirea pe tronul a tiarului, dar o serbare in cele mai grele impregiuri, in cele mai triste dile din vietii Suveranului tuturor Rusiloru. La 10 ore dimineti'a imperatulu a aparut in balconul palatului, unde a petrecutu o jumetate de ora impresuratu de aclamatiunile entusiastice ale poporului seu. Dupa aceea a primitu corpulu diplomaticu, multiemindu cu acésta ocaziune fiacarui reprezentantu pentru simpatiile exprimate in numele guverneloru ce reprezenta. Pe la 2 ore a esitu in trasura deschisa, si a fost aclamatu de poporu prin stradele, prin cari a trecut. Unele telegrame spunu inse că acele aclamatiuni nu veniau dela poporu, ci dela multimea cea mare de politisti cari se adunaseru inaintea palatului Tiarului.

* **In diet'a Germaniei** s'a cetitu Luni'a trecuta antai'a data proiectulu legei militare. Cu acésta ocaziune luandu conventulu ministrulu de resbelu a disu, că in urm'a procedurilor urmate de câteva puteri vecine echilibrulu fortieroru militare stabilitu in 1874 a fost distrus; este dara necesariu astadi a-lu restabili. In comisiunea dietei promite a dovedi, că sarcinele, ce se impun statului prin noulu proiectu de lege sunt cele mai mici posibile. Prin noulu priedctu armat'a permanenta, pe picioru de pace nu este sporita, decât cu aproape 10,000 de ómeni. Maresialulu Moltke declarà cu acésta ocaziune, că tóte guvernele voiescu pacea, si că o voru mantiené, pe cât va fi cu putintia: dar pentru acésta este de lipsa a spriginii propunerile guvernului.

* **Librari'a romana I. C. Tacitu** din Brasiovu aduce prin acésta la cunoscinti'a publica, că a esitu de sub presa, si se afla de vendiare: *Aritmetica*, *Esercitie practice cu numerii dela 1—100* pentru incepatorii din *anulu alu doilea* de *D. Dogaru* si *I. Davin*. Pretiulu 25 cr. v. a. loco Brasiovu. Partea a dou'a cu numerii dela 1—1000 pentru incepatorii din *anulu alu treilea*. Pretiulu 25 cr. loco Brasiovu.

* **Unu omu cu capulu tare**, dar cu mintea slaba, a facutu o prinsóre, că bendu o oca de vinu si o jumetate de rachiu, va poté sparge cu capulu

seu — asia este de tare — o suta de nuci. Prinsóreá este primita de acei'a, carora li se propune; licuidele si fructele cerute se aducu; ér omulu nostru bendu licuidele incepe smintit'a-i operatiune. Nucile pe rendu suntu puse la marginea mesei in faci'a celui ce au facutu prinsóreá, si acest'a lovindu-le cu fruntea sparge in adeveru vr'o 40 si mai bine. Fruntea i-se umflase si din pelea plesnita si venata sangele tiesinesce, inse omulu nostru merge inainte, asia pana la a 50 a nuca, cand ne mai potendu resistá doreriloru se opri. Dusu acasa, sórele dilei viitorie l'a gasitu fara de vietia. Pe fruntea cadavrului seu era unu cucuiu colosalu si negru, ér camaradii din ajunu, venindu se-lu védia, negresitu că s'au potutu convinge, că au minte si mai putiena decât nenorocitul cu capulu tare, si s'au departatu cu sufletele incarcate de amara mustrare de consciinta. Scen'a s'a petrecutu in Bucuresti. B. P.

* **Adeveratulu omu nobilu.** Unu lordu englezu, care nu lucrase nimicu nici odata in vietii'a sa, dise odata catra unu cunoscutu alu seu: „Numai acela este omu nobilu, carele nu lucra nimicu.” „Dar, raspunse acest'a, dar se vedemu! In Angli'a lucra barbatulu, femeia, prunculu, calulu, boulu, ap'a, foculu, numai porculu nu lucra nimicu.” „Asia dara dupa parerea Dtale numai porculu este adeveratulu nobilu.”

* **Unu omu de omenia.** La unu advocatu se presentá odata unu teneru, rogandu-lu se-lu primésca in servitiu. Advocatulu superatu i-dise: cum cutezi se ceri, se te primescu in servitiu, cand tu esti unu lotru, pe carele te am aperatu pentru furtu de doue ori inaintea tribunalului? Se me ierti dle advocatu raspunse petentulu, Dta ai vorbitu in decursulu apărării atâtea lucruri bune si frumoase despe mine, încât eu in urm'a celoru dise de Dta me credu omulu celu mai de omenia, si speru ca ti-am facutu o bucuria, candu mi-am oferitu servitiulu.

* **Dictatur'a in Russi'a.** Evenementele din timpulu din urma si mai cu séma exploziunea din palatulu de ierna au indemnatu pe tiarulu a lua mesuri straordinarie pentru sustinerea ordinii. Astfelu a introdusu dictatur'a militara, facendu dictatoru si domnu preste sórtea a 80 de milioane de ómeni pe generalulu *Loris Melicoff*. De aci inainte inaintea lui se voru judecă tóte procesele politice din imperiu. Elu are dreptulu a impune ori ce mesuri, ce i-s'ar paré necesarie pentru sterpirea nihilismului. Acésta dictatura nu a speriatu intru nimicu pe nihilisti. Din contra la 3 Martie n. s'a si incercatu unu atentatu in contra lui. Asupra-i a slobaditu o pusicatura unu teneru. Din intemplanse inse nu l'a nimeritu. Glontulu a mersu fôrte aproape, si a facutu si o gaura prin manta.

* **Spre orientare** ne sentimu detori a face cunoscutu unoru domni abonenti, dela cari am primitu unele reclame, prin cari ne ceru unii numeri din fôia, că expeditiunea diurnalului nostru se intempla in tóta regul'a; dar trebuie se fia aiurea caus'a, de fôia nu ajunge la destinatiunea sa. De aceea i-rugâmu se aiba bunatate a ingrigi la posta, pentrucă adesea ieau fôia ómeni streini mai cu séma unde comunele sunt abonate. Altcum numerii reclamati i-am trimesu.

* **Unu ovreiu furatu.** Mare minune! Audi Dta se-se gasésca ómeni, mûsterii, cari se lacomésca se fure ovrei. Cu tóte acestea oricât te ar cuprinde mirarea faptulu s'a intemplat, éta cum: In Galiti'a

au evreii datin'a, cand mergu la terguri, de inchiriéza mai multi insi unu caru, si apoi se punu in el atâti'a, încât ti-se pare că nici nu potu resuflă, de indesati ce sunt. In dilele trecute eră tocma momentul să se puna in misicare unu astfeliu de caravanu, cand ee se vedi, alergă spre elu unu ovreiu, de gandiai că-i ese sufletulu. Bietulu omu vrea se mērga si elu la tergu, si se rogă se fia primitu. Dar in caru numai eră locu se puni unu paiu necum unu ovreiu. Inde-retulu carului eră inse acatiata o corfa mare cu capacu. Stepanulu corfii, cuprinsu de mila i-oferi sē-se puna intrens'a, si asia se calatorēscă. De siguru costa mai putinu si-cagetă ovreiuulu, si buf se arunca in corfa, si trage cuperisiulu dupa senē. Carulu se pune in misicare si omulu nostru mergea că leganatu. Dar pe drumu malheuru, le esu doi hoti înainte. Surugiulu da bice cailoru, si hotii vediendu, că corf'a este grea se multiamescu numai cu ea, o taia frumosu fara se observe lumea speriata din caru. Ajunsi la locul de tergu ovreii observa că lipsesce corf'a. Stepanulu ei alarmēza lumea, ér politi'a trimite doi gendarmi se cante binele perdutu. Cale de câteva ore gendar-mii intalnescu unu ovreiu cu o corfa in spinare. In-trebatu de senatate si-spune istori'a, si dice, că elu s'a treditu, cand cei doi talhari pacaliti i-rasera dōne palmi de resună padurea.

* **Mostenitori pacaliti.** Unu negutiatoriu din Pa-ris, maritandu-si cele dōne fete, impartī tōta averea lui in dōne parti egale, sub conditia espressa ca intr'o diua se manance la un'a din ficele lui, in alta diua la cealalta. Asta aranjare nu potū tienē multa vreme cu pace, căci curendu nobilele fice se saturara de a hrani pe betranulu loru tata. Acesta plangandu-si sōrtea se spovedi la unu pretinu alu seu totu negutiatoriu, d. B., cerendu-i sfatulu. Prietenulu dete de pomana neferi-citului betranu 200 napoleoni si 50.000 livre imprumutu pentru o diua. A dōu'a di betranulu poffi la prandiu la elu pe ginerii sei cu nevestele. Prandiulu eră bogatu si vinulu bunu. Cand erau ospetii mai vioi, éta o scrisōre dela amicul betranului, d. B... in care rogă pe betranu se-lu ajute imprumutandu-lu cu 50.000 livre, căci sosindu terminulu de plata alu unei politie, tocmai n'are bani in cassa. „Bucuros, respunse parintele reu tractatu, chiar daca mi ar cere de dōne ori atât'a i-asiiu dă pe cuventu; lu-cunoscu si stiū câtu e de cinstitu.” Rostindu aceste betranulu se duse in odai'a lui si aduse cele 50.000 livre pe care le dete servitoriulu d-lui B... Inchipuiti-ve uimirea gineriloru si ficeloru sale vediendu că betranulu mai are atâția bani. Usioru putemu intielege cât de bine a fostu tractatu de acumu inainte patta la mōrtea lui parin-tele imprudenta. Dupa ce muri si-lingeau buzele ginerii asteptandu-se la o bogata mostenire. Deschisera cu solemnitata cass'a de bani. Dar căre fū deceptiunea loru candu o gasira plina cu pietre, éra pe de asu-pra se află urmatorulu biletu: „Un parinte se nu si-imparta nici odata averea pana ce traesce.” Timp.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelanu clas'a I langa veteranulu parochu Dionisiu Popescu din *Jabaru*, prin acēsta se escrie concursu, cu terminu de ale-gere pe diu'a de **23 Martiu a. c.** stil. vechiu.

Emolumintele suntu: a) 10 jugere de pamentu ara-toriu; b) a treia parta din platiulu intra si estravi-ianu parochialu; c) a treia parte din birulu paroc-hialu dela 200. nre de case, a un'a mesura de cucu-ruzu in bōmbe; d) totu 1/3 din venitele stolari îndatinate.

Recursele ajustate conformu prescisele Statu-tului organicu, si adresate comitetului parochialu se se tramita parintelui protopopu tractualu Georgiu Cratiunescu in Belincz. p. u. Kiszetó.

Recurrentii dupa prealabili'a incunoscintiare a pro-topopului se potu presentă in vr'o Dumineca la bise-ric'a din locu, spre a-si aretă desteritatea in tipicu, cantari seu cuventari bisericesci.

Iaboru, 17 fauru 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **G. Cratiunescu** protop. tractualu.

Pentru deplinirea postului de capelanu de a III. classa, langa veteranulu parochu gr. or. din *Budintiu*, prin acēst'a se escrie concursu, cu terminu de ale-gere pe diu'a de 16. Martiu a. c. stilulu vechiu.

Emolumintele suntu: una a treia parte din totu venitul si beneficiulu parochiei.

Recursele, instruite conformu presciseloru Sta-tutului organicu, si adresate respectivului Comitetu parochialu gr. or. din Budintiu, suntu a se tramite parintelui protopopu tractualu Georgiu Cratiunescu in Belincz per Kiszetó.

Recurrentii suntu poffiti a se presentă in vre-o Dumineca la biserici'a gr. or. din locu, spre a-si aretă desteritatea in tipicu si in cantarile bisericesci.

Budintiu, 3. fauru, 1880.

Comitetulu parochialu gr.-or.

In contielegere cu mine: **G. Cratiunescu** m. p. protopopu.

271.
1880.

Dela protopresbiterulu gr. or. din Világos.

Publicare de licitatiune.

Edificarea bisericii din comun'a *Tautiu* de dupa planulu si specificarea aprobata prin Vener. Consis-toriu in a. 1879. Nr. 1562 deja fiindu constatata in pretiu de 10,398 fl. 45 cr., pentru indeplinirea aceleia edificari prin acēsta se escrie concursu, si anume: 1. Licitatiune se va tienē in comun'a amintita la **9/21 Martiu 1880** in localitatea scōlei la 11 ore ante-meridiane. 2. Planulu si specificarea ce se afla se pōte contemplă in fiecare diua pana la médiadi in cance-lari'a protopopēscă la subscrisulu in Siri'a: Spre care scopu intreprindietorii de a edifică sunt poffiti la aceea licitatiune cu acelu oblegamentu, ca se depuna pe mēsa 10% bani numerati ca Vadiu. Se pōtu ină-intă inse la subscrisulu pana la diu'a penultima de licitatiune si oferte sigilate dinpreuna cu vadiu.

Siria (Világos) 13/25 Febr. 1880.

Georgiu Vasileviciu
protopopu.